

Eiffel Palace

NYOMDÁSZTALÁLKOZÓ ÉS EMLÉKHELYAVATÁS

Persovits József

Tavasszal adták át a Zrínyi Nyomda egykori központi épülete helyén felépült Eiffel Palace-t a Nyugati tér sarkán. Az új épület adott helyet 2014. április 26-dikán a privatizáció előtti „rég” zrínyis dolgozók találkozájának, ebből az alkalmából nyomdász emlékhely avatására is sor került.

A találkozón megjelent kétszázötven nyomdásznak emlékezetes marad ez a nap, mert régi elközelülésük vált valóra, amikor egykori munka-

helyük falai között ismét együtt ünnepeltek ott, ahol évekig-évtizedekig dolgoztak.

Az egykori épületről azt kell tudni, hogy a Légvárdy testvérek újságpalotája állt ezen a helyen, az akkor még Váci körút, Klotild utca, Sólyom utca (ma Bajcsy-Zsilinszky út, Stollár Béla utca, Bihari János utca) határolta 743 négyszögöles kettős sarkotelken. Itt épült fel 1893/1894-ben Korb Flóris és Gierg Kálmán tervei szerint a főváros egyik legfrekvenciáltabb napilapja, a Pesti Hírlap épülete, amely a kiadónak, szerkesztőségnek és nyomdának, valamint a felső szinteken kiadott laká-

soknak – ami eltartotta az épületet – adott helyet és itt lakott a tulajdonos és családja is. A nyomda napi kiadásban, volt, hogy ötszáz ezer példányban ontotta a napilapot, de emellett hétvégi mellékleteket, könyveket, plakátokat, részvényeket, naptárakat is nyomtattak. Az 1910-es években egyszerre működő magas-, mélynyomatás és litográfiai eljárás lépéselőnybe hozta a nyomdát a konkurenciával szemben. A kézi szedés mellett linotype, monotype technológiával dolgoztak, klisékészlete volt, a két háború között 300 dolgozó végezte a nyomdai munkákat.

Az eredetileg nyomdának épített *Légrády Nyomda Rt.*, majd az ezt követő 120 év során a nyomdai szerepet végig megtartó épület története a névváltoztatásain is nyomon követhető. Többször államosították, először 1919-ben a Tanácsköztársaság idején, majd 1948-ban. Ezt követően *Légrády Nyomda Nemzeti Vállalat* néven működött. 1949. január 1-jétől az átszervezés során felvette a *Hírlapnyomda Nemzeti Vállalat* nevet. 1950-ben a Honvédelmi Minisztériumhoz került, ekkor kapta a *Vörös Csillag Nyomda* elnevezést. 1956-ban, a forradalom idején, *Október 23. Nyomda* névre változott a neve, majd 1957. január 1-jétől *Zrínyi Nyomda* néven működött tovább, a mai napig megtartva azt.

1968-ban elsőként hazánkban itt indult az ofsetnyomatás, miközben leépült a mélynyomatás és megjelent a korábbi szedési eljárások mellett a fényszedés is. A nyomda végig napilapnyomdaként működött, emellett heti- és havilapokat, közlönyöket gyártott és könyveket készített, a jelentős mennyiségű minikönyv előállításával. Létszáma az 1970-es években, telephelyeivel együtt, meghaladta az 1500 főt, a nyomdaipar egyik zászlóshajója volt. A rendszerváltást követő privatizáció során 1997-ben a nyomda kiköltözött a központi épületből, és áttelepült csepeli telephelyére. Ma a német EDS cégcsoport tulajdonában Zrínyi Nyomda néven működik tovább.

A Nyugati térnél álló központi épület tizenöt évig üresen állt, míg többszöri tulajdonosváltást követően 2013-ban megindult az építkezés, és ez év tavaszára felépült az Eiffel Palace irodaház. Muzeális jellege miatt a Bajcsy-Zsilinszky úti és a Stollár Béla utcai homlokzata megmaradt, illetve az eredeti tervek alapján újjáépítették.

E rövid nyomda- és épület-történeti kitérő után visszatérve a nyomdásztalálkozóhoz, elmondható, hogy az új tulajdonos-építtető, a *Horizon*

Development–DVM Group e sorok írójának megkeresésére és többszöri tárgyalássorozatot követően magáévá tette azt a gondolatot, hogy a felépülő új épületben legyen egy nyomdász emlékhely. A megbeszélések értelmében eredeti, valamikor itt üzemelő gépeket, berendezéseket, eszközöket, nyomtatványokat helyezünk el az épület földszintjén kialakítandó emlékhelyen, ennek költségeit pedig vállalja a cég. Mindez megtörtént, és harminc nyomdász kolléga adományából összeállt a *Légrády Nyomda–Zrínyi Nyomda emlékhely*. Az eredeti Linotype TTS öntőgép, az aranyozóprés, a tárlókban sorakozó nyomdászrelieviák, a falakon olvasható nyomdatörténeti ismertető szövegek méltó emléket állítanak az egykor itt dolgozó nyomdászoknak, emlékeztetnek arra, hogy ezen a helyen valamikor több mint száz évig nyomda működött.

Az avatóbeszédet *Kovács Attila*, a *Horizon Development* cégtulajdonosa mondta. Az emlékhely mellett szólt az eredeti Eiffel-iroda tervezte vas szerkezet, és a mozaik sor felújításáról és visszaépítéséről, a homlokzati falak felújításáról, valamint a tizenhárom szintes irodaház építkezéséről.

A kétszázötven fős összejövetel egyúttal alkalmat teremtett a Hagyományörző és Szakírók Társasága részvételére is az ünnepségen. *Pesti Sándor*, a műszaki egyesület ügyvezetője felszólalásában méltatta, példaértékűnek és követendőnek tartotta az itt megvalósuló hagyományörző tevékenységet, értékmentést. Külön köszönet illeti a nyomdászszakszervezetet, amely anyagilag hozzájárult a rendezvény sikeréhez.